

SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ BIZNESU

Realna wartość czy marketing?

Zjawiskiem istniejącym od dłuższego czasu w przestrzeni medialnej zagranicznych korporacji i coraz częściej spotykanym także wśród polskich przedsiębiorców, w tym przedsiębiorców rodzinnych jest termin społecznej odpowiedzialności biznesu.

Społeczna odpowiedzialność biznesu, zwana też biznesem odpowiedzialnym społecznie (ang.: *Corporate Social Responsibility, CSR*), to według definicji zawartej w normie PN-ISO 26000 odpowiedzialność organizacji za wpływ podejmowanych przez nią decyzji i działań na społeczeństwo i środowisko przez przejrzyste i etyczne postępowanie, które:

• przyczynia się do zrównoważonego rozwoju, w tym zdrowia i dobrobytu społeczeństwa;
• uwzględnia oczekiwania interesariuszy (osób lub grup, które są zainteresowane decyzjami lub działaniami organizacji);

• jest zgodne z obowiązującym prawem i spójne z międzynarodowymi normami postępowania;
• jest zintegrowane z działaniami organizacji i praktykowane w jej działaniach podejmowanych w obrębie jej sfery oddziaływania.

Biznes dla społeczeństwa

Coraz więcej polskich przedsiębiorców jest świadomych, czym jest CSR oraz jakie jest jego znaczenie w obszarach wymagających wsparcia na poziomie instytucjonalnym, organizacyjnym oraz finansowym, którego to polscy przedsiębiorcy są w stanie udzielić. Do kluczowych obszarów, w których społecznie udzielają się przedsiębiorstwa rodzinne w Polsce, należy zaliczyć przede wszystkim **edukację, rozwój oraz ekologię**. Ponadto szereg przedsiębiorców udziela swojego wsparcia w obszarze działań na rzecz **etyki w biznesie oraz praw człowieka i niesienia pomocy humanitarnej** w krajach rozwijających się. Co istotne, CSR to nie tylko działania globalnym, ale także lokalne, dążące do poprawy komfortu funkcjonowania i integracji lokalnej społeczności.

Rosnący wpływ CSR na funkcjonowanie polskiego biznesu obrazuje wprowadzony przez warszawską Giełdę Papierów Wartościowych we

wrzeźniu 2019 r. indeks WIG-ESG (ang.: *environment, social, governance*), który obejmuje spółki z indeksów WIG20 i WIG40 i jest indeksem spółek zaangażowanych społecznie, tj. przedsiębiorstw, które w równym stopniu dążą do maksymalizacji zysku, co do osiągnięcia pozytywnych skutków społecznych.

Jakie korzyści daje CSR

Z badań przeprowadzonych przez GPW wynika, że aż 88% badanych uważa, że spółki, których strategia uwzględnia zagadnienia ESG, jest traktowana jako podmiot o obniżonym poziomie ryzyka, a ok. 50% badanych wskazuje, że budowanie strategii spółki w oparciu o dobre praktyki z obszaru ESG przekłada się pozytywnie na jej wyniki finansowe.

CSR ma pozytywne skutki także dla samego przedsiębiorstwa. Zgodnie z normą ISO 26000 postrzeganie organizacji jako społecznie odpowie-

dzialnej oraz, co istotne, jej rzeczywiste działania w obszarze społecznej odpowiedzialności biznesu mogą mieć wpływ na:

• przewagę konkurencyjną,
• reputację organizacji,
• zdolność pozyskiwania i zatrzymywania pracowników, konsumentów, klientów, oraz użytkowników,
• morale, zaangażowanie i wydajność pracowników,
• opinie inwestorów, właścicieli, darczyńców, sponsorów i społeczności finansowej
• relacje organizacji z przedsiębiorstwami, instytucjami rządowymi, mediami, dostawcami, podobnymi organizacjami, klientami i społecznością, w której organizacja funkcjonuje.
Nie jest tajemnicą, że poza faktem realnego oddziaływania na środowisko zewnętrzne, również powyższe względy przyczyniają się do realizacji założeń biznesu odpowiedzialnego społecznie przez polskich przedsiębiorców.

Sprawy lokalne

Analiza działań przedsiębiorstw, w tym w dużej mierze przedsiębiorstw rodzinnych w zakresie CSR prowadzi do wniosku, że działania tychże przedsiębiorców w znacznym stopniu koncentrują się na społeczności lokalnej, co wskazuje na przywiąza-

nie rodzinnego biznesu do obszaru i społeczności, z którego się wywodzi. Zaangażowanie biznesu w sprawy lokalne przejawia się m. in. w inwestycji w infrastrukturę, finansowanie edukacji, kultury i sportu oraz organizację wydarzeń sprzyjających integracji lokalnej społeczności.

CSR przyjmuje różne formy, czasem przejawia się w ramach akcji prowadzonych przez samo przedsiębiorstwo, a czasem biznes powołuje do życia finansowane przez siebie samodzielne podmioty mające realizować działalność prospołeczną, czyli np. fundacje lub stowarzyszenia.

Jak działa fundacja?

Najczęstszą formą realizacji CSR przez podmiot zewnętrzny jest zawiązanie przez spółkę lub jej właściciela **fundacji**. Zgodnie z definicją ustawową, fundacja jest to organizacja posiadająca osobowość prawną, powoływana dla realizacji określonych celów społecznych lub gospodarczo użytecznych. W przeciwieństwie do stowarzyszenia, spoiwem fundacji nie są zreszerzeni w ramach fundacji ludzie, ale cel oraz majątek fundacji, w który została wyposażona przez fundatora. Do obligatoryjnych organów fundacji należy wyłącznie zarząd, który kieruje jej działaniami.

Cele powołania fundacji

Bardzo istotnym elementem funkcjonowania fundacji jest jej cel – społecznie lub gospodarczo użyteczny. Wskazanie celów, dla realizacji których została powołana fundacja, jest obowiązkowym elementem statutu. Istotne jest, aby określając cele działania organizacji pamiętać, że fundacja powinna być tworzona w celu realizacji dla dobra ogólnego, a nie zaspokojenia prywatnego, osobistego dobra fundatora lub jakiegokolwiek innej osoby (w przeciwieństwie do projektowanej tzw. fundacji prywatnej czy fundacji rodzinnej, która nie będzie przedmiotem niniejszego tekstu).

Ustawa o fundacjach precyzuje, że cele społecznie lub gospodarczo użyteczne to w szczególności ochrona zdrowia, rozwój gospodarki i nauki, oświata i wychowanie, kultura i sztuka, opieka i pomoc społeczna, ochrona środowiska oraz opieka nad zabytkami, ale katalog ten nie ma charakteru wyczerpującego i założyciel fundacji może określić własne cele, które służyć będą realizacji założonych przez biznes społecznie odpowiedzialny celów.

Powołanie fundacji następuje w drodze oświadczenia woli fundatora. W oświadczeniu woli o ustanowieniu fundacji (mającego charakter aktu notarialnego) fundator powinien wskazać cel fundacji oraz składniki majątkowe przeznaczone na jego realizację. Poza powyższym oświadczeniem, założenie fundacji wymaga nadania statutu fun-

dacji, na podstawie którego będzie ona działać. Statut musi zawierać informacje dotyczące nazwy, siedziby i majątku, celów, zasad, form i zakresu działalności fundacji, składu i organizacji zarządu, sposobu powoływania oraz obowiązków i uprawnień tego organu i jego członków. Istotnym jest, iż po dokonaniu aktu założycielskiego oraz nadania statutu, fundacja musi zostać wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego, który jest warunkiem uzyskania przez fundację osobowości prawnej.

Fundacji łatwiej niż spółce pozyskać środki na działalność pożytku publicznego od innych podmiotów, zarówno publicznych (rządowych lub samorządowych), jak i prywatnych (zbiórki i darowizny, które podlegają odliczeniu od podstawy opodatkowania darczyńcy). Fundacje są także podmiotami uprzywilejowanymi podatkowo. Dochody fundacji, będącej podatnikiem, którego celem statutowym jest m. in. działalność naukowa, naukowo-techniczna, oświatowa, kulturalna, w zakresie kultury fizycznej i sportu, ochrony środowiska, dobroczynności, ochrony zdrowia i pomocy społecznej – w części przeznaczonych na te cele są zwolnione z podatku dochodowego. Co należy podkreślić, zwolnienie obejmuje tylko te środki, które zostają przeznaczone na cele statutowe, wobec czego bardzo ważne jest właściwe określenie tych celów i wydatkowanie środków w sposób, który zmierza do ich osiągnięcia.

Korzyści

Utworzenie fundacji to również korzyści wizerunkowe i społeczne w zakresie postrzegania fundatora (przedsiębiorstwa lub osoby fizycznej) przez partnerów, klientów oraz całe otoczenie biznesowe. Działalność fundacji to też

możliwość uczestniczenia w otoczeniu, do którego dostęp mógłby być utrudniony; istnieją przecież takie wydarzenia jak, bale charytatywne czy inne eventy związane z działalnością społeczną.

Fundacja, która prowadzi działalność pożytku publicznego na rzecz ogółu społeczności lub określonej grupy podmiotów nieprzerwanie przez co najmniej 2 lata (oraz spełnia szereg innych wymogów formalnych), może ubiegać się o przystanie statusu organizacji pożytku publicznego. Prowadzenie organizacji pożytku publicznego wiąże się z korzyściami w postaci np. zwolnienia od podatku dochodowego od osób prawnych czy zwolnienia od podatku od nieruchomości, uprawnienia do nabywania i darowizny, które podlegają odliczeniu od podstawy opodatkowania darczyńcy). Fundacje są także podmiotami uprzywilejowanymi podatkowo. Dochody fundacji, będącej podatnikiem, którego celem statutowym jest m. in. działalność naukowa, naukowo-techniczna, oświatowa, kulturalna, w zakresie kultury fizycznej i sportu, ochrony środowiska, dobroczynności, ochrony zdrowia i pomocy społecznej – w części przeznaczonych na te cele są zwolnione z podatku dochodowego. Co należy podkreślić, zwolnienie obejmuje tylko te środki, które zostają przeznaczone na cele statutowe, wobec czego bardzo ważne jest właściwe określenie tych celów i wydatkowanie środków w sposób, który zmierza do ich osiągnięcia.

W obliczu postępujących zmian klimatycznych, degradacji środowiska oraz narastającego rozwarstwienia społecznego, działalność społeczna biznesu – realizowana także w ramach powoływanych przez biznes fundacji – wykorzystująca środki materialne, techniczne, zasoby ludzkie oraz wiedzę i świadomość przedsiębiorców, może i powinna być jednym z filarów, na którym oparta będzie działalność zmierzająca do wdrażania w życie zasad zrównoważonego rozwoju.

Na szczęście społeczna odpowiedzialność biznesu wśród polskich przedsiębiorców (w tym rodzinnych) jest postępującym zjawiskiem. Wydaje się, że CSR przestaje być postrzegany wyłącznie przez pryzmat działań mających na celu zbudowanie pozytywnego wizerunku spółki, a nakierowany jest faktycznie na poprawę otoczenia, w którym działa przedsiębiorstwo, zarówno w ujęciu lokalnym, jak i globalnym.

Grabowski i Wspólnicy Kancelaria Radców Prawnych sp.k. to zespół doradców prawnych z wieloletnim doświadczeniem. Kancelaria skupia swą działalność w obszarze przedsiębiorczości prywatnej, w tym rodzinnej. Prawnicy doradzają w procesach sukcesyjnych i planowania sukcesyjnego, jak również w procesach inwestycyjnych, przekształceń, połączeń czy przejęć. Specjalizują się w zakresie prawa spółek, prawa papierów wartościowych i rynku kapitałowego, prawa bankowego i finansowego, prawa nieruchomości oraz prawa własności intelektualnej. Dostarczają kompleksowe rozwiązania prawne dla przedsiębiorców z kapitałem polskim i zagranicznym. Zespół prowadzi bloga www.crisislaw.pl oraz bloga www.rodzinywbiznesie.pl

TEKST: radca prawny, dr Rafał TRZECIAKOWSKI

Pracę zawodową łączy z działalnością dydaktyczną, prowadząc zajęcia m. in. z zakresu prawa konstytucyjnego, handlowego, ochrony konkurencji i konsumentów oraz zamówień publicznych. Autor i współautor publikacji w dziedzinie prawa konstytucyjnego, gospodarczego, administracyjnego i handlowego. Ma bogate doświadczenie w zakresie doradztwa korporacyjnego, w tym transakcyjnego, prawa kontraktów oraz tworzenia i przekształcania spółek prawa handlowego. Doradca w obszarze procesów sukcesyjnych firm rodzinnych. Jest autorem lub współautorem wielu opinii prawnych i wniosków do Trybunału Konstytucyjnego w zakresie konstytucyjności przepisów krajowych i ich stosowania.